

Symposium
bij gelegenheid van het
Gouden Jubileum
van
Missiehuis St. Willibrord, Deurne.

21 mei 2005

- Het begrip Missie de eeuwen door
Pater J. Heinemans SVD
- Van een oud naar een nieuw missiebegrip in de Nederlandse (later: Nederlands-Belgische) Provincie van de SVD
Pater M. Heyndrikx SVD
- Toespraak van *dhr. J.G.M. Daandels*, burgemeester van Gemeente Deurne
- Toespraak van *pater K. van Dijk*, rector van Missiehuis St. Willibrord, Deurne

Het begrip Missie de eeuwen door.
*Rede, uitgesproken bij gelegenheid van het Gouden Jubileum
van Missiehuis St. Willibrord, Deurne,
door Joep Heinemans.*

Beste vrienden van St. Willibrord, hartelijk welkom!

Met dit symposium willen wij u graag meenemen op een zoektocht door de tijd heen, om te zien hoe dat begrip “Missie” veranderde van inhoud en betekenis. Zoals St. Willibrord, dat huis met een Missie, de afgelopen 50 jaar haar taak en bestemming op verschillende manieren heeft vervuld, zo heeft ook het begrip “Missie” in de landen van de derde wereld, ook wel genoemd de landen van het Zuiden, grote ontwikkelingen doorgemaakt.

Graag vergelijk ik “Missie” met een diamant, die wij nog steeds aan het slijpen en polijsten zijn. Een aantal facetten van die diamant zijn klaar gekomen en stralen ons toe, andere facetten van deze diamant moeten bijgeslepen worden; uiteindelijk zal deze diamant nooit klaar komen... Gods Geest blijft bezig met slijpen.

Langzaam willen wij deze “Missiediamant” doen oplichten, door ons telkens even een facet voor ogen te houden.

Toen ik (J.H.) in 1953 naar de Missie van Papoea New Guinea vertrok, bezocht ik nog even het in aanbouw zijnde Missiehuis hier in Deurne. De muren waren toen 1 meter hoog opgetrokken. Het zou een bouwwerk worden, dat hoge verwachtingen wekte! De geschiedenis van 50 jaar St. Willibrord is wel heel anders verlopen dan in 1953 verwacht werd. Bij de bouw van dit Missiehuis verwachtten wij eigenlijk dat tot in lengte van dagen hier jonge mensen opgeleid zouden worden voor hun missionaire opdracht. Ons Missiehuis St. Willibrord in Uden was verwoest onder de oorlog en hier in Deurne zou die taak verder uitgevoerd worden. Nog op het einde van de 50-er jaren werd zelfs gedacht aan een verdere uitbreiding van het gebouw... Toen kwamen de jaren 60 en het grote Tweede Vaticaans Concilie. Alles zou in korte tijd heel anders worden.

Het aantal roepingen verminderde drastisch. De secularisatie en het einde van het koloniale tijdperk, samen met de nieuwe inzichten die het Vaticaans Concilie ons bracht over Missie, hadden grote invloed op de invulling van de missionaire opdracht van dit huis. Het Jubileumboek van het Missiehuis St. Willibrord zal die ontwikkelingen, voor zover ze ons Missiehuis aangaan, uitvoerig beschrijven. Zo is het ook met de ontwikkeling van het Missiebegrup en de uitvoering daarvan gegaan in de landen van de derde wereld, de landen van het Zuiden. Met U wil ik kijken naar de verschillende facetten van de Missiediamant, zoals die gepolijst werden in missionaire situaties van de jaren na de opening van het Missiehuis tot het jaar 2000.

Daar aangekomen zal pater Marcel Heyndrikx uw wegwijzer worden voor onze 21ste eeuw. Hij zal ons laten zien hoe de SVD nieuwe facetten aan het slijpen is. De SVD, een bij uitstek missionaire organisatie, heeft zich bij internationale bijeenkomsten op het hoogste niveau, met vertegenwoordigers uit de hele wereld, op de wat wij noemen Generale Kapittels in Rome intensief beziggehouden met het verder polijsten van deze “Missiediamant”. De Nederlands-Belgische provincie heeft op uitnodiging van het laatste Generaal Kapittel die uitdaging óók aangenomen en ontwikkelde een eigen, aan onze situatie aangepast, Missiestatement. Over deze ontwikkelingen zal Marcel zijn licht laten schijnen.

Terug nu naar de 50-er jaren. Welke facetten van de missiediamant werden ons toen voor ogen gehouden om aan missie zo concreet mogelijk gestalte te geven in het land en volk, waar wij als missionarissen heen gingen? Wij stonden vanzelfsprekend in een rijke traditie van 19 voorafgaande eeuwen. Missionarissen putten uit deze rijke traditie en namen ervan over wat zij dachten

dat in hun situatie het beste was.

1. Daar staat dan aan het begin van de eerste eeuw van het Christendom de figuur van Paulus. Hij zag het als zijn missionaire roeping de boodschap van de Verrezen Heer, die hij in Damascus mocht ontmoeten, door te geven aan de volken rond de Middellandse Zee. Je zou de missionaire activiteiten van Paulus, “de eerste verkondiging van het Evangelie”, een blijvend en altijd waardevol facet van Missie mogen noemen.
Zoals in de dagen van Paulus, leefde er in de 50-er jaren de theologie dat de Kerk zelf echt nodig was om de mensen bij God te brengen.
Veel nadruk werd door ons missionarissen gelegd op het “planten” van de kerk. Een kerk in de missie dan, die zelfstandig zou worden door de vorming van eigen priesters en bisschoppen.
Een kerk, die ook financieel voor zichzelf zou kunnen opkomen. Een kerk, die zelf ook weer een missionair karakter zou krijgen. Voor ons was in de 50-er jaren uiterst belangrijk: de opleiding van inheemse catechisten. Zij waren het die mensen moesten onderrichten in de leer van de kerk, in de moraal, het bidden en het christelijke leven. Groepen catechumenen, die zich voorbereidden op het doopsel, vormden de kern van een kerk die geboren zou worden. Volwassenen en kinderen werden gedoopt. Eerste Communie en vormingsfeesten, samen met de liturgische feesten van Kerstmis, Pasen en Pinksteren, werden hoogtepunten. Na verloop van tijd was er nauwelijks verschil, wat zielzorg betreft, tussen de gevestigde kerk in Europa en die van de zogenaamde Missielanden.
Dit facet: een eerste verkondiging van het Evangelie en de vorming van Kerkgemeenschappen, zal altijd een blijvend facet aan de missiediamant zijn.
2. Wij zien dan hoe na het apostolaat van Paulus en de zijnen, vanaf de 4de eeuw de monniken, vooral de zonen van St. Benedictus, de plaats innemen van de reizende missionarissen. Zij werden de voorlopers van de “ontwikkelingswerkers” in de missie. Deze monniken van Europa ontgonnen land, legden moerassen droog, brachten landbouw en veeteelt, richtten scholen en universiteiten op en brachten wetenschap en kunst. Zij waren ontwikkelingswerkers...
Ook voor ons missionarissen van de 50-er jaren werd onmiddellijk duidelijk dat ontwikkelingswerk uiterst belangrijk was. Medische posten, waar vooral malaria, TBC, melaatsheid en andere tropische ziekten behandeld konden worden, moesten er komen.
Een onderwijssysteem moest van de grond af aan opgebouwd worden, met specialisatie voor de opleiding van onderwijzers, met landbouwscholen en andere vakscholen. De Missie bevorderde kleinschalige projecten op het gebied van landbouw en visserij. De 50-er jaren zagen daarom een opkomst van organisaties van ontwikkelingswerkers en lekenmissionarissen. Op het hoogtepunt van deze ontwikkeling had bijv. het bisdom Wewak op PNG, waar ik ingezet was, meer dan 100 ontwikkelingswerkers. Zij hielpen bij het onderwijs, de ziekenzorg, en waren de vaklui in de bouw, de landbouw, de veeteelt enz.
Ook dit facet van missie moet onverminderd blijven schijnen in situaties waar deze materiële ontwikkeling nodig is om tot een hogere kwaliteit van leven te komen.
3. Augustinus, die leefde in de 5de eeuw, met zijn theologie van de erfzonde, legde er zeer sterk de nadruk op dat “verlossing”, “de redding van de ziel” centraal moest komen te staan. SOS.... save our souls...
Redding van de zielen kwam centraal te staan. Die redding moest dan komen van de Kerk. Drastisch werd dat uitgedrukt met: *Extra Ecclesiam nulla salus*, buiten de Kerk geen heil; dit werd voor absoluut waar gehouden. Het Doopsel was dus nodig om gered te kunnen worden. Gevolg van deze visie op “verlossing” van Augustinus, waarbij de bemiddeling van de Kerk absoluut nodig was, was dat eeuwenlang het Doopsel, met daarmee opname in de Katholieke Kerk, van het grootste belang werd geacht. Dit speelde in mijn leven als missionaris een

zeer grote rol. Ik herinner mij nog het volgende voorval, dat zeer tekenend is voor deze visie:

Aan mijn eerste parochie in het binnenland van PNG, aan de Sepikrivier, grensde een gebied waar Europeanen nog geen toegang hadden zonder verlof van de plaatselijke Australische regeringsambtenaar. Het gebied was nog niet onder controle gebracht door de regering. Ik vroeg om verlof om met enkele catechisten dit gebied binnen te gaan. Na 2 dagen moeizaam reizen stroomopwaarts op kleine riviertjes, bereikten wij een kleine nederzetting van uiterst primitieve huizen van een stam, die nog als nomaden rondtrok door het oerwoud. Nadat de ergste angst van de mensen voor het bezoek van een blanke wat was weggeëbd, brachten zij mij op een avond 3 jongens van een jaar of 5, 6 en ze noemden tot mijn stomme verbazing de namen van Godfried, Heinrich en Wilhelm.

Bij navraag bleek dat jaren geleden er vóór mij ook een blanke man geweest was die deze nomadenstam had bezocht. Maanden later, bij een bijeenkomst van meerdere missionarissen, vroeg ik mijn Duitse collega van een missiestatie, die grensde aan de mijne, of hij misschien ooit ook zo'n tocht door dat gesloten gebied had gemaakt. Hij bevestigde dat en toen ik de namen van de drie kinderen noemde: Heinrich, Godfried en Wilhelm, was zijn antwoord: "Inderdaad vond ik in dat dorpje een aantal uiterst miserabel uitzierende baby's. Ik dacht zo: ze gaan zeker dood, ik zal ze maar dopen." Het Doopsel was voor die baby's de deur naar de hemel. Extra Ecclesiam nulla salus.... Van de 7 of 8 baby's, die hij gedoopt had, liepen Wilhelm, Godfried en Heinrich nog rond.... Deze theologie van de Middeleeuwen leefde zeker nog in de 50-er jaren.

Aan dit facet van de missiediamant zou veel bijgeslepen worden door het 2de Vaticaans Concilie, zoals dadelijk blijken zal.

4. Na de Middeleeuwen volgden de eeuwen van de Verlichting, van de ontdekkingen, van het kolonialisme.

Wij missionarissen van de 2de helft van de vorige eeuw leefden nog in de laatste periode van meer dan 1000 jaar, dat Europa heerste over de rest van de toenmalig bekende wereld. Eeuwenlang bestonden er nauwe betrekkingen tussen de kerk en de wereldlijke macht. Een soort haat-liefdeverhouding. Denk eens aan de relaties tussen pausen en keizers. Pausen wilden ook keizer zijn en keizers wilden paus zijn. Scheiding tussen Kerk en Staat bestond toen nog niet.

Het was Paus Alexander de Zesde, die het presteerde de wereld te verdelen tussen Spanjaarden en Portugezen. Het "recht" op kolonies voor die landen bracht dan met zich mee: de plicht tot missie en daar werd dan onder verstaan: het brengen van die volkeren binnen de katholieke kerk. Soms zelfs met een "compelle intrare". Dwing ze om zich te laten dopen en christen te worden. Een soort "heilzame dwang" dus.... Dat is toch het beste voor hen.... Buiten de kerk is immers geen heil. Extra ecclesiam nulla salus, heette dat.

Tot dan toe werden termen gebruikt als: "verbreiding van het geloof" of "het evangelie prediken". Nog steeds dus in de voetstappen van Paulus. De term MISSIE gaat nu pas gebruikt worden. De term "Missie" is historisch verbonden met de koloniale tijd. De kerk dacht dat zij het recht had om "te zenden", het recht tot Missie. De missionaris kreeg een mandaat van de officiële kerk. Toen ook werd "de Congregatie van de Voortplanting van het Geloof" opgericht. Missiebisschoppen werden benoemd en waren afhankelijk van de Paus en die Congregatie in Rome. De paus was uiteindelijk verantwoordelijk. Bisschoppen in de "missielanden" werden dan ook nog vicarissen genoemd, dus delegaten van de paus. Het was de paus ook, die aan missiecongregaties een gebied, een land gaf om dat te missioneren. Het volk zelf werd daarover niet gevraagd of geraadpleegd.

Veel nadruk werd door ons missionarissen gelegd op het "planten" van de kerk als instituut. Een kerk in de missie, die zelfstandig zou worden door de vorming van eigen priesters en bisschoppen.

Een kerk, die ook financieel voor zichzelf zou opkomen....

Een kerk, die zelf ook weer een missionair karakter zou krijgen.
Wij zullen dadelijk zien dat dit facet van missie bijgeslepen zal gaan worden.

Met Vaticanum II is alles in een stroomversnelling gekomen.

Paus Johannes XXIII zei het heel kernachtig: "Het Evangelie is niet veranderd; mede onder invloed van de secularisatie zijn wij het Evangelie beter gaan begrijpen."

Geloofden wij tot dan toe dat het de Kerk (lees: de Paus en de Congregatie van de Voortplanting van het Geloof) was die opdracht gaf tot missie... nu zijn wij er ons van bewust geworden dat het God zelf is die deze opdracht geeft.

De Kerk zelf zendt niet, de Kerk wordt gezonden.

De Kerk zelf is niet het doel van Missie. Het is uiteindelijk het Rijk Gods, dat het doel is. Onder de term "Rijk Gods" verstaat Prof Schillebeekx: "Gods aanwezigheid en handelen, zichtbaar gemaakt in mensen, die liefdevol met elkaar omgaan."

De Kerk doet veel meer dan individuele personen binnen haar gemeenschap te brengen. Ze is geen wachtkamer voor later. Dus geen SOS-theologie...

De Kerk is daarom ook tijdelijk; ze is een van de instrumenten om het Rijk Gods dichterbij te brengen.

De Kerk mag en moet wel een Sacrament, een teken zijn van hoe dat Rijk Gods zal gaan worden. Het Vaticanum II bracht een herontdekking van de plaatselijke kerk. "Kerk in Missie" is vooral de taak van elke plaatselijke gemeenschap. Ook een jonge Kerk in de landen van het Zuiden is onmiddellijk "compleet" met woord en sacrament.

Ze mag niet totaal afhankelijk gezien worden van een "moederkerk".

Vaticanum II heeft ons laten zien dat de universele kerk bestaat in de plaatselijke kerken. De universele Kerk is een familie van kerken. De apostolische vicariaten moesten verdwijnen, het werden bisdommen met bisschoppen, die een eigen verantwoordelijkheid hadden en die hun collegialiteit beleefden in de bisschoppenconferenties. Natuurlijk leeft het "afhankelijkheidssyndroom" nog wel in Rome, het zal een kwestie van tijd en groei aan inzicht zijn om het te doen verdwijnen.

Voor ons missionarissen bracht de theologie van Kerk en Missie van Vaticanum II grote veranderingen in ons apostolaat. Wij legden ons er helemaal op toe om de christenen duidelijk te maken dat zij als gemeenschap volledig Kerk zijn.

Het resultaat bijv. van een nationale selfstudy in PNG kon samengevat worden in "De kerk... dat zijn wij..." De verantwoordelijkheid in deze kerkgemeenschap moet verdeeld worden. De liturgische vernieuwing gaf daartoe ook nieuwe mogelijkheden. Het opleiden van een kader, met een scala aan leiderschap, begon nu grote prioriteit te krijgen.

Werd voor Vaticanum II alleen gedacht aan opleiding tot priester en catechist, die eigenlijk de plaatsvervanger van de priester was...., nu werd alle aandacht gegeven aan de vorming van:

Kerkleiders, leiders van de vele kleine kerkgemeenschappen.

Personen, die voor konden gaan bij woorddiensten, uitvaardiensten, enz.

Catechisten, die zich nu alleen specialiseerden op het geven van godsdienstonderwijs.

Personen, die raad konden geven bij ziekte, sterven en andere problemen.

Personen, die zich inzetten voor mensen aan de rand van de samenleving (diaconia).

Het werd het streven van missionarissen om zoveel mogelijk leden van hun kerkgemeenschap (parochie) enthousiast en bekwaam te maken om zich in te zetten voor die kerkgemeenschap en voor de wereld waar deze gemeenschap deel van uitmaakt. De overtuiging van de christenen: "Wij zijn de Kerk" geeft die kerk tegelijk ook een eigen gezicht. Inculturatie, het geven van een plaats voor de kerk in de cultuur van het volk en vice versa: het geven van een plaats aan de cultuurrijkdom van een volk binnen de kerk, werd meer en meer gezien als de verantwoordelijkheid van de christenen zelf en steeds minder van de missionarissen, afkomstig uit andere culturen.

In vogelvlucht heb ik geprobeerd, fladderend dat wel, een schets te geven van wat Missie was en

is.

Het helpt ons wanneer wij Missie zien als een diamant met veel facetten. Door de eeuwen Christendom heen heeft deze diamant zich langzaam gedraaid en kwamen verschillende facetten in het voetlicht; facetten, die gepolijst werden door missionarissen, die altijd kinderen van hun tijd waren.

Even werd gedacht dat met het einde van de koloniale tijd ook een einde zou komen aan Missie zelf. Vaticanum II heeft ons de ogen geopend voor een tijdloos begrip van Missie. Aan mij als missionaris, die zich 36 jaar in PNG mocht inzetten voor het komen van het Rijk Gods, heeft de bijna stormachtige ontwikkeling van het missiebegrip veel goed gedaan. Het heeft mij enthousiast doen blijven en het heeft mij een groot vertrouwen gegeven in de toekomst van Missie. Het heeft mij ook bescheiden gemaakt: van de opvatting, dat wij ginds DE missionarissen waren, mogen wij er ons nu op verheugen, dat wij veel medestanders hebben om ons heen, die zich ook inzetten voor die betere wereld van het Rijk Gods. De SVD heeft zich intensief beziggehouden met het verder polijsten van de Missiediamant. De Nederlands-Belgische provincie van de SVD heeft die uitdaging ook aangenomen en ontwikkelde een aan eigen situatie aangepast Missie-statement. Daarover zal nu pater Marcel Heyndriks zijn licht doen schijnen.

Deurne, 21 mei 2005; Joep Heinemans svd.

**Van een oud naar een nieuw missiebegrip
in de Nederlandse (later: Nederlands-Belgische)
provincie van de SVD.**

*Rede, uitgesproken bij gelegenheid van het Gouden Jubileum
van Missiehuis St. Willibrord, Deurne,
door Marcel Heyndriks.*

Wanneer een gemeenschap zichzelf ziet als in dienst staande van missie en missionering, wanneer dan ook nog het huis waarin die gemeenschap woont ‘missiehuis’ heet, dan is het natuurlijk niet vreemd dat alles wat er met het begrip missie gebeurt, zijn weerslag heeft op dit huis en zijn bewoners.

Het lag dus enigszins voor de hand dat bij het 50-jarig bestaan van dit huis als thema voor dit symposium werd gekozen:

“De verandering van het begrip ‘missie’ in deze 50 jaren”.

Nu heeft er zich in de katholieke kerk met betrekking tot het begrip ‘missie’ in de voorbije jaren inderdaad een verandering, en nog wel een die fundamenteel is, voorgedaan. Die verschuiving begint zich af te tekenen als in 1943 in Frankrijk het boekje verschijnt van H.Godin en Y.Daniël: *La France, pays de mission?*(1) De Franse priester-arbeiders dragen daar verder het hunne toe bij, theologen als Y. Congar en M.D. Chenu zijn in dit kader van belang, maar het is toch vooral het 2^e Vaticaans Concilie (1962-1965) dat daarin een doorslaggevende rol heeft gespeeld. Onder andere maar niet alleen door het missiedecreet ‘Ad Gentes’ dat door dit Concilie werd goedgekeurd.(2)

Op dit Concilie terugblikkend zegt het slotdocument van het 15^e Generale Kapittel van de SVD (2000):

“Zoals voor zovele aspecten van het kerkelijk leven was Vaticanum II een waterscheiding in het verstaan en de praktijk van missie” (Luisteren naar de Geest, nr. 26).

De wateren, die toen van elkander werden gescheiden, waren concreet: een oud en een nieuw missiebegrip, een oude en een nieuwe visie op missie en missionering. Het Concilie heeft zich niet met het oude missiebegrip expliciet beziggehouden. Het formuleerde een nieuwe visie op missie, een visie die zowel dieper als breder dan de oude was. Maar dat bracht wel met zich mee dat de oude visie gerelativeerd en ten dele zelfs feitelijk opzij gezet werd.

Die nieuwe visie zou je in het kort hierdoor kunnen karakteriseren: Ze stelde het RIJK VAN GOD centraal.

Vreemd is dat niet: in de verkondiging van Jezus van Nazareth stond dat Rijk van God ook al in het centrum. Maar, hoe raar dat ook klinkt, nieuw was het wél. Want in het oude missiebegrip stond er een andere instantie centraal. Daar was het de kerk, die in het centrum stond.

Het volgende kan u dat duidelijk maken:

De **basis** van het oude missiebegrip was kerkelijk: het oude missiebegrip steunde op wat men het missiebevel noemde “Gaaf en onderwijst alle volkeren” (Matt. 28:19). En dat missiebevel was gegeven aan de kerk.

Het nieuwe missiebegrip ontkent dat natuurlijk niet, - ontkennen doet dat nieuwe missiebegrip al heel weinig - maar het plaatst de basis van de missionering op een veel hoger niveau: die basis is gelegen in God zelf, die zich als Vader mededeelt aan zijn Zoon, en die deze zelfmededeling voortzet in de geschiedenis van de volkeren, vooral die van Israël, en in de menswording van zijn Zoon.

Het **doel** van de missionering was, in de oude visie op missie, eveneens kerkelijk: missionering was gericht op het planten van de kerk, waar ze nog niet was gevestigd of waar ze verdwenen was.

In de nieuwe visie op missie is het doel van de missionering: de bevordering van het KONINKRIJK VAN GOD. Onder Koninkrijk van God verstaat men dan:”Het visionaire beeld van een

wereld van rechte verhoudingen, een wereld zonder onrecht en discriminatie, omdat het Gods wereld is” (3).

De **activiteiten**, die men als specifiek missionair beschouwde, waren in de oude visie op missie, eveneens en in een heel bepaalde sacrale betekenis, kerkelijk: het ging dan om pastorale activiteiten, vooral dan om de bediening van de sacramenten, waarbij aan het doopsel een heel bijzondere plaats toekwam, omdat wie niet gedoopt was, niet in de hemel kon komen (denk maar aan het lot van de ongedoopte kinderen, die in het voorgeborchte terecht kwamen).

De activiteiten in het kader van het nieuwe missiebegrip zijn alle activiteiten van mensen, zonder wezenlijk onderscheid van diaconale of pastorale activiteiten, als ze maar het Rijk van God iets dichterbij brengen.

Missionarissen waren, in het oude missiebegrip, de priesters, omdat die de sacramenten bedienden. Zelfs zusters werden geen missionarissen genoemd. Hun werk was enkel indirect missionair (4).

In het nieuwe missiebegrip wordt er de nadruk op gelegd dat missie een zaak is van heel de gemeenschap van de gelovigen.

Ik weet niet of het u onmiddellijk duidelijk is, dat deze waterscheiding - om een ander beeld te gebruiken - ook een aardverschuiving teweegbracht.

Laat ik u dat met één voorbeeld illustreren:

Volgens het oude missiebegrip was er buiten de katholieke kerk geen heil. Het Concilie van Florence had dat als volgt geformuleerd:

”(Het concilie) gelooft, belijdt en verkondigt met vaste overtuiging dat zij, die niet tot de katholieke kerk behoren, niet alleen heidenen, maar ook Joden, ketters of schismatici, aan het eeuwig leven geen deel kunnen hebben, maar ze zullen ingaan tot het eeuwig vuur, dat bereid is voor de duivel en zijn engelen, tenzij ze zich, voor het einde van hun leven, bij deze kerk hebben aangesloten” (Dezinger, nr. 714).

Vandaar dat er zoveel nadruk lag op het toedienen van het doopsel, waardoor men lid werd van deze kerk.

Het Concilie verklaarde echter dat mensen die zonder hun schuld met het evangelie niet in contact waren gekomen, “langs wegen aan God bekend”, toch tot het heil kunnen komen (5).

In een toespraak, gehouden bij zijn afscheid als voorzitter van het CMC (Centraal Missie Commissariaat) in 1986, zei pater Ad de Groot hierover:

“Of de concilievaders bij deze laatste zin vermoed hebben welke moeilijkheden ze daarmee zouden uitlokken, weet ik niet, maar ik heb daar in gesprekken met missionarissen mijn handen aan vol gehad.

Ik kwam met een schok tot de ontdekking hoe bij een aantal priestermissionarissen het motief van de zielenredding hun inzet had gedragen en dat ze ten aanzien van hun verkondigende taak niets anders hadden om op te steunen. Wanneer het dan, zoals het Concilie vaststelt, juist is dat er voor anderen een heilsmogelijkheid aanwezig is zonder christen te worden, dan valt het missiemotief weg en hoeft je voor het zielenheil niet een dermate grote beweging op gang te brengen, zoals de missie in feite was. Omdat ten aanzien van de opdracht tot verkondiging het fundamentele motief was weggefallen, kwamen deze missionarissen in het luchtledige terecht. Zij zagen in hun missieroeping geen zin meer, en het gebrek aan succes in veel missiegebieden was nog een druppel temeer om de emmer van de moedeloosheid te doen overlopen.” (6)

Wat de overgang van een oude naar een nieuwe visie op missie voor de missionarissen in het veld heeft betekend, kunt u aan de hand van dit voorbeeld wel al enigszins aanvoelen.

Waar ik het nu met u over zou willen hebben is de vraag: wat betekende deze overgang voor de thuisblijvers? Voor de mensen die zich hier, in Nederland, voor missie en missionering hadden ingezet?

Ik wil die vraag opsplitsen in twee delen. En omdat het huis en zijn bewoners een onderdeel zijn van de Nederlandse provincie SVD, luiden die delen als volgt:

I Wat heeft dat loslaten of dat opgeven van het oude missiebegrip gedaan met die Neder-

landse provincie SVD?

II Wat deed deze provincie zelf met het nieuwe missiebegrip?

I. *Wat heeft het opgeven van het oude missiebegrip gedaan met de Nederlandse provincie SVD?*

Om dit te verstaan moet u bedenken hoezeer de Nederlandse provincie SVD op missie en missionering gericht was.

Alle activiteiten, die medebroeders hier verrichtten, stonden in het teken van de missie. Wij hadden hier bijv. geen parochies. Dat was een principiële keuze. Het was ook zo dat iedere medebroeder naar de missie toe wilde. Als iemand tijdens zijn opleiding de SVD een goede congregatie vond en daar in wilde blijven, maar niet naar de missie wou, werd hem aangeraden naar het bisdom of naar een andere congregatie te gaan. Hoofdzaak voor de Nederlandse SVD waren (1) rekrutering, (2) opleiding in een kleinseminariestructuur, (3) noviciaat en filosofisch-theologische vorming en (4) uitzending van nieuwe missionarissen. Dat werd aangevuld met publicaties en fondswerving, gericht op het ondersteunen van missionarissen in het veld.

Als je tegen deze achtergrond nu vraagt: wat deed het opgeven van het oude missiebegrip met de Nederlandse SVD, dan is het antwoord eenvoudig: aan al die activiteiten - met uitzondering van de steun aan missionarissen in het veld - kwam binnen de 20 jaar na het Concilie een einde.

Laten we ze even van nabij bekijken:

1 + 2: Rekrutering en vorming in internaatsverband:

Er is enorm veel moeite gedaan, op vele en verschillende manieren, om de rekrutering voort te zetten, maar het tij was gekeerd. Hetzelfde gold voor de opleiding in gesloten internaatsverband. Reeds in het jaarverslag 1968 van de Nederlandse provincie SVD wordt er gezegd dat in Deurne de overgang van kleinseminarie naar open internaat zo goed als voltooid is (Jaarverslag 1968, p.15). Men probeert nu vooral om aan jongens een wereldwijde vorming te geven. 12 Jaar later, op 22 mei 1980, besluit het bestuur om het internaat te sluiten.

De reisbroeders gaan nog even door met fondswerving en promotie van missiegerichte publicaties, maar in het jaarverslag van 1982 wordt er vermeld dat ook de propaganda-afdeling van onze reisbroeders wordt gesloten (Jaarverslag 1982, p.22).

3 + 4: Noviciaat, filosofisch-theologische vorming en uitzending:

Na een eerste crisis in de eerste helft van de 60-er jaren, komt er opnieuw beroering onder de fraters theologanten in Teteringen op het einde van dat decennium. In een apart nummer van hun tijdschrift "t Vonkje" (opvolger van "De Vlam") leggen de fraters een aantal vragen op de tafel (van de provincie, van de provinciale raad) die men als volgt kan samenvatten:

1^e Kan men nog geloven in de toekomst van de SVD?

2^e Hebben wij als missionarissen nog iets te bieden en wat?

3^e Wat is religiositeit in onze dagen? (Jaarverslag 1970, p.10)

Hierop volgen dagenlange besprekingen door vertegenwoordigers van de provincie (o.a. in Teteringen, 20-22 maart 1970).

De fraters vormen de groep Exodus. Uiteindelijk willen ze buiten gaan wonen. Medio 1970 vertrekken ze naar Breda. Ze noemen hun nieuwe verblijf 'De Sluis'. Die sluis houdt in 1972 echter zelf ook op te bestaan.

Daarmee komt er een einde aan 50 jaar opleiding (en uitzending) van missionarissen in, resp. vanuit, Teteringen.

De klap is bijzonder hard aangekomen. Het jaarverslag van 1970 tekent hierbij aan: "Het wegval- len van het gezamenlijke groepsdoel, nl. opleiding en uitzending van missionarissen, heeft geleid tot een groot inspiratieverlies" (Jaarverslag 1970, p. 23). De zin "Teteringen is Teteringen niet meer", die voor het eerst gebruikt werd door een missionaris op verlof, komt geregeld terug.

Teteringen wordt een bejaardentehuis.

Wat heel deze ontwikkeling voor de provincie heeft betekend, zie je in een uitgebreide enquête, die in december 1968 onder de medebroeders (ongeveer 140) werd gehouden (Gepubliceerd in januari 1970).

Van de ondervraagden is 62 % bezorgd om de toekomst van de SVD; 64 % zegt dat ze de SVD zien als een aflopende zaak. (Terloops: slechts 2 % zegt zich vaak te vervelen!).

Dit is, summier, en dus simplistisch, maar waarschijnlijk wel duidelijk, het antwoord op de eerste vraag:

Wat deed het opgeven van de oude visie op missie met de Nederlandse SVD? Het antwoord is echter onvolledig, zonder de beantwoording van de 2^e vraag.

II. *Wat deed de Nederlandse provincie SVD zelf met het nieuwe missiebegrip?*

Binnen de korte tijd, die me is toegemeten, was het me niet mogelijk om in te gaan op de pijn die hier is geleden, in die periode.

Maar defaitisme is er, in de provincie als geheel, niet geweest.

Ik zie dat onder andere in diezelfde enquête. Slechts 12 % is van mening: "De SVD wordt niets meer"; 80 % zegt: "De toekomst van de SVD is voor mij zeer belangrijk". En - misschien het meest merkwaardige van al: 75 % zegt: "De SVD moet nieuwe wegen zoeken." Dat is dan ook gebeurd.

Ook van die ontwikkeling zou ik nu willen proberen de grote lijnen te schetsen - opnieuw: met excuus voor de (vanwege de beperkte tijd) onvermijdelijke simplificatie.

Het antwoord op de suggestie van 75 % van de medebroeders, om als SVD nieuwe wegen te zoeken, ging twee richtingen uit:

- 1^e De eerste richting is die van de *praktische initiatieven*, die door het nieuwe missiebegrip geïnspireerd worden.
- 2^e De tweede richting is die van *teksten* (papers, brieven, brochures), die dat nieuwe missiebegrip verder uitwerken.

Ad 1: ***Praktische initiatieven***, die door het nieuwe missiebegrip geïnspireerd worden.

Het provinciaal kapittel van 1977 formuleert daarover een algemene aanbeveling, die drie jaar later, op het kapittel van 1980, uitmondt in een concreet voorstel. Dat Kapittel keurt met algemene stemmen volgende resolutie goed:

"Het Provinciaal Kapittel staat achter de totstandkoming van een missionair-religieuze leefgroep."

In juni 1981 gaat deze leefgroep van start in Nieuwegein. De relatie met het nieuwe missiebegrip is de volgende:

In het kader van het oude missiebegrip kon leven en werken in Nederland, bijv. in Nieuwegein, geen missiewerk genoemd worden. Missiewerk had tot doel de kerk te planten waar ze nog niet of waar ze niet meer aanwezig was. Daarvoor moest je in Nederland niet zijn; daarvoor moest je naar landen, die buiten Europa of Noord-Amerika lagen.

In het nieuwe missiebegrip, dat tot doel heeft de bevordering van het Rijk van God, is missionering iets dat in alle zes continenten aan de orde is; iets dat vooral daar plaats zal hebben waar van het bevrijdend handelen van God nog het minste te zien is. Het gaat dan niet meer om missielanden, maar om missionaire situaties: situaties van onrecht, verdrukking, discriminatie, armoede in allerlei vormen. In het kader van dit nieuwe missiebegrip werkt men in Nieuwegein dan ook aan bijv. opvang van vluchtelingen, multiculturele contacten, maar ook aan individuele begeleiding van mensen, aan religieuze bezinning, enz.

In diezelfde lijn van praktische initiatieven, die gestalte geven aan het nieuwe missiebegrip, wordt er in 1995 een internationale leefgroep van zusters en medebroeders opgericht in de Haagse Schilderswijk, waar men niet alleen alle grote wereldgodsdiensten, maar ook alle kleuren van de menselijke regenboog vertegenwoordigd vindt; een wijk, die bovendien op de landelijke armoedemonitor op nummer één en nummer twee staat (7).

Ondertussen is er in 1987 in Montenaus een contemplatief-missionaire gemeenschap tot stand

gekomen, die op een heel eigen manier aan het nieuwe missiebegrip vorm geeft. De verbinding, die daar wordt geleefd van contemplatie en missie, lijkt me een nieuwe vorm én van missionaire activiteit én van religieus leven te zijn.

In dertig jaar tijd (van 1965 [einde concilie] tot 1995) heeft de Nederlandse en vanaf 1983 de Nederlands-Belgische provincie van de SVD op praktisch vlak dus inderdaad heel nieuwe wegen bewandeld.

Ad 2: *Teksten*, die dat nieuwe missiebegrip verder uitwerken.

De tweede richting, die men uitgaat om voor de SVD nieuwe wegen te zoeken, is de publicatie van teksten, die het nieuwe missiebegrip verder uitwerken, en het toepassen op de Nederlands-Belgische provincie.

Dat is al heel vroeg gebeurd, in papers, brieven van de provinciale leiding en brochures. Ik beperk me hier tot de twee voornaamste:

1. *De brochure, opgesteld door provinciaal Ad de Groot, in samenwerking met zijn toenmalige provinciale raad, in 1986: "Een gezamenlijke opdracht die ons steeds opnieuw uitdaagt."* (8).

Vertrekkend van de idee dat missie is gefundeerd in de zelfmededeling van God, en dat het doel van de missionering is: de uitbouw van het Rijk van God als een wereld van rechte verhoudingen, zonder onrecht, discriminatie of onderdrukking, concludeert de brochure dat alle activiteiten van gelovige mensen in feite missionaire activiteiten zijn.

Maar omdat niemand alles kan doen, en omdat aparte individuen en groepen hun eigen talenten en charisma's hebben, is er ook in dit missiebegrip ruimte voor aparte groeperingen met specifieke doeleinden, voor bijv. missionaire congregaties. In de lijn van de traditie, die op onze stichter Arnold Janssen teruggaat, pleit het document er voor dat de SVD zich vooral zou bezighouden met de periferie, dat wil zeggen met mensen en groepen die van de realisatie van dat Rijk van God nog het verst verwijderd zijn.

Zoals we vroeger over ruimtelijke grenzen heen gingen, naar de missielanden toe, zo zouden we nu over andersoortige grenzen heen moeten gaan.

Concreet zou dit dan neerkomen op:

- a. Een grensoverschrijding in de vorm van een godsdienstige dialoog (die zowel eerste verkondiging als dialoog met andere godsdiensten en wereldbeschouwingen alsook herevangelisatie insluit).
- b. Een grensoverschrijding in de vorm van een optie voor de armen.
- c. Beide vormen van grensoverschrijding zouden moeten plaatsvinden in een dienende gezindheid (in de gestalte van de dienstknecht).

Daarna past de brochure deze uitwerking van het nieuwe missiebegrip toe op de NEB-provincie en haar activiteiten.

2. *Een tweede belangrijke tekst, waarin het nieuwe missiebegrip verder wordt uitgewerkt, is door de provincie verwoord in haar "Visiestuk over missie" (Missionstatement) (9).*

Deze tekst sluit aan bij het slotdocument van het 15^e Generale Kapittel van de SVD "Luisteren naar de Geest. Ons missionaire antwoord voor deze tijd" (2000) en probeert de ideeën van het Generale Kapittel toe te passen op onze situatie. In dit document wordt vooral nader uitgewerkt dat de grensoverschrijdende activiteiten moeten gebeuren in de vorm van een dialoog.

Die dialoog is viervoudig:

- 1^e Dialoog met mensen die niet tot een geloofsgemeenschap behoren en op zoek zijn naar geloof.
- 2^e Dialoog met armen en kanslozen.
- 3^e Dialoog met mensen van andere culturen.
- 4^e Dialoog met mensen van andere religieuze tradities en seculiere ideologieën.

Die dialoog wordt profetisch genoemd, omdat hij met de activiteit van de profeten gemeenschappelijk heeft: het luisteren, het verkondigen en het kritisch stelling nemen tegen onrecht en tegen de negatieve aspecten van een bepaalde maatschappij. Verder wordt ervoor gepleit dat dit engagement zou gebeuren vanuit een contemplatieve aanwezigheid, en gebruik zou maken van een narratieve theologie. Deze domeinen en vormen worden dan geplaatst in het kader van de tekenen van de tijd: de globalisering, de bevrijdingsbewegingen, de ontwikkelingen op ecologisch gebied en de secularisering. Tekenen van de tijd geven ons namelijk de kans om bepaalde aspecten van de evangelische boodschap te verstaan en te beleven op een manier waarop dit tot nu toe niet mogelijk was.

Tot hier zijn wij op dit moment gekomen om zowel op praktisch als op een meer theoretisch vlak de nieuwe visie op missie te vertalen naar onze situatie toe. In 1968 vroeg 75 % van de leden van de Nederlandse provincie SVD om voor de congregatie nieuwe wegen te zoeken. In de jaren die achter ons liggen is dat ook gebeurd, zowel door praktische initiatieven als door middel van teksten, die het nieuwe missiebegrip verder uitwerken. Geen enkel van deze pogingen is tot stand gekomen zonder besprekingen in de verschillende gemeenschappen, dus ook in deze gemeenschap. Daarom denk ik dat deze uiteenzetting over de veranderingen van het begrip missie in de voorbije 50 jaar, en over de manier waarop die veranderingen in deze provincie van de SVD zijn verwerkt, u een idee kan geven van wat er in dit huis ook en misschien wel vooral heeft geleefd en is geleefd, in deze voorbije halve eeuw.

Ik dank U.

Deurne, 21 mei 2005; Marcel Heyndriks svd.

NOTEN.

1. Henri Godin et Yves Daniël, *La France, pays de mission?* (Le monde en 10/18 nr. 26) Paris: Cerf, 1943, 187 pp.
2. Voor het nieuwe missiebegrip zijn volgende documenten van het IIe Vaticaans Concilie eveneens van belang:
 - De dogmatische Constitutie over de kerk (Lumen Gentium).
 - De verklaring over de vrijheid van godsdienst (Dignitatis Humanae).
 - Het decreet over het oecumenisme (Unitatis Redintegratio).
 - De verklaring over de verhouding van de kerk tot de niet-christelijke godsdiensten (Nostra Aetate).
 - De pastorale Constitutie over de kerk in de wereld van deze tijd. (Gaudium et Spes).
3. De bredere omschrijving van het Rijk van God, waaruit de geciteerde tekst is gelicht, luidt als volgt:

“(…) in Gods koninkrijk gaat (het) om een nieuwe bestaanswijze van mensen waarin gerechtigheid, liefde, vrede en bevrijding van alle machten, die mensen geestelijk en lichamelijk knechten, gestalte krijgen.

Koninkrijk Gods is het visionaire beeld van een wereld van rechte verhoudingen, een wereld zonder onrecht en discriminatie, omdat het Gods wereld is.

Daarom moet in het koninkrijk Gods, Gods zorg, barmhartigheid en gerechtigheid concreet gestalte krijgen in de zorg, de barmhartigheid, de gerechtigheid van mensen jegens elkaar en met name voor al degenen die er slecht aan toe zijn (de maatschappelijk en religieus gedeclasseerden).

Ad de Groot, *Een gezamenlijke opdracht* (noot 8) pp. 19-20.
4. Vgl. hiervoor het artikel van Zuster Damas SSpS, *Missionarin sein, aber wie?* in *Verbum SVD*, 40:3 (1999) 259-260.
5. Deze tekst komt voor in “Ad Gentes” nr. 7 en in “Gaudium et Spes” nr. 22.
6. Ad de Groot, *De uiteinden der aarde. Echte en onechte universaliteit*, in Thomas Claessens e.a (Eds.), *Christenen in ontwikkeling. Serie opstellen over onze toekomstige verhouding tot de mondiale samenleving.* (Oegstgeest: CMC, CEBEMO, CMBR, 1986) 160 pp.; pp.13-35; p.21.

7. Marcel Deijl, De tolerantiegrens is hier heel hoog, in Stichting Haags Licht i.o., 'Geloven in de Haagse Schilderswijk' (Den Haag: De Nieuwe Haagsche, 1999) 93 pp.; pp. 41-42; p. 41.
8. Ad de Groot, Een gezamenlijke opdracht die ons steeds opnieuw uitdaagt. Een bijdrage tot het missionaire zelfverstaan van de Nederlands-Belgische SVD-provincie (Teteringen: Provinciaal SVD, 1986) 44 pp.
9. Provinciale Raad SVD, eindredactie Kees Maas, Visiestuk over missie. 'Missionstatement' van de Nederlands-Belgische Provincie (SVD-Documentatie 16) Teteringen, Provinciaal SVD, 2002, 16pp.
Met dank aan Leo Kleden voor zijn artikel 'Missio ad Gentes'. Een hedendaagse missiemethode vanuit een Aziatisch perspectief (SVD-Documentatie 17) Teteringen, Provinciaal SVD, 2002, 24 pp.

**Toespraak van dhr. J.G.M. Daandels,
burgemeester van Gemeente Deurne.**

Beste leden van de community van de SVD-gemeenschap van Missiehuis Sint Willibrord,

Dit weekend en volgend weekend wordt het 50-jarige jubileum van Missiehuis Sint Willibrord gevierd. En dat is niet niks. Zeker nu we terug kunnen kijken op de activiteiten van de congregatie van de SVD in de gemeente Deurne in die afgelopen vijf decennia. Ik heb, uiteraard met hulp van Gerard Jansink, een aantal feiten opgediept die het beeld moeten geven van het belang voor Deurne van het Missiehuis en haar activiteiten.

In 1911 start Missiehuis Sint Willibrord in Uden. In 1944 schiet de Duitse bezetter het Missiehuis in brand. Het Missiehuis gaat vervolgens naar Steyl en in 1952 (tijdelijk) naar Teteringen.

Op dat moment zijn dan al vergaande gesprekken gevoerd met het gemeentebestuur van Deurne over definitieve vestiging. Nog in datzelfde jaar, 1952 dus, wordt de benodigde grond gekocht door de SVD. In 1953 wordt de eerste steen gelegd en op 7 november 1954 krijgt het Missiehuis haar eerste bewoners. Het zijn 54 paters en broeders. Op 7 mei 1955 volgt de plechtige inzegening van de kapel door Mgr. Mutsaers, de bisschop van 's-Hertogenbosch. De officiële opening van het Missiehuis wordt gedaan door minister Witte van Wederopbouw.

Terugkijkend op de afgelopen 50 jaar kan worden geconstateerd dat het Missiehuis verschillende betekenissen voor Deurne en de (verre) omgeving heeft gehad:

1. *Geestelijk.*

Gedacht mag worden aan de vele assistenties in de parochies van Deurne. Verder mag worden gewezen op de volwassenencatechese en de missiegroepen (later Derde Wereldgroepen genoemd). Vanuit het Missiehuis werd het ontstaan van de Wereldwinkel gestimuleerd. Vanuit het Missiehuis werd ook een stuk bewustwording meegegeven voor hergebruik. Hier was de eerste vlooiemarkt van Deurne.

2. *De onderwijsfunctie.*

Seminaristen van 1954 tot 1970, gemiddeld 110 per jaar. Broeders in opleiding van 1954 tot 1968, gemiddeld 30 per jaar. Het gymnasium als onderwijsinstituut is natuurlijk een aparte vermelding waard. Sinds 1958 is het gymnasium Sint Willibrord een belangrijk onderwijsinstituut voor Deurne en de regio. In de eerste jaren telde het gymnasium zo'n 200 leerlingen. Dat liep op tot ruim 700 leerlingen in het midden van de 80-er jaren van de vorige eeuw. En vandaag de dag telt het zelfstandige gymnasium nog een leerlingenpopulatie van 500.

3. *Gasthuis.*

In de periode 1985-2001 bood het Missiehuis jaarlijks aan vele speciale groepen onderdak. Genoemd mogen worden de Zonnebloem, andere groepen zieken en mindervaliden, senioren, groepen voor bezinningsdagen en/of catechese enz.

Ik noem u enkele cijfers:

- 16.000 Personen verbleven in groepen een week in dit Missiehuis en waren goed voor in totaal 96.750 overnachtingen.
- Weekendgroepen werden gevormd door 3.750 personen die 6.750 overnachtingen lieten registreren.
- 23.500 personen verbleven hier voor bijeenkomsten van een dag.

De uiteindelijke optelsom laat zien dat in totaal circa 50.000 personen met 120.000 overnachtingen gebruik hebben gemaakt van de faciliteiten van Missiehuis Sint Willibrord.

4. *Materieel.*

Het Missiehuis Sint Willibrord is een statig, karakteristiek gebouw met uitstraling.

5. *Financieel.*

Het Missiehuis is/was een goede afnemer bij de lokale middenstand.

6. *Conferentiehôtel.*

De SVD heeft, mede in het belang van Deurne, besloten -rekening houdend met haar eigen doelstellingen - mee te werken aan de ombouw van Missiehuis tot conferentiehôtel Willibrordhaeghe. Een "erfenis" voor Deurne met vele voordelen. Daarvoor nam de SVD in 2003 intrek in een kleiner, hier vlakbij gelegen, huis voor de nog resterende 15 bewoners.

Het zal u duidelijk zijn dat de SVD-organisatie veel, goed en belangrijk werk heeft gedaan in en voor Deurne. Door de jaren heen heeft de SVD steeds opnieuw laten blijken zich nauw betrokken te voelen bij Deurne. De (tot op heden) laatste uitstraling daarvan is het al genoemde conferentiehôtel Willibrordhaeghe. Gedurende 50 jaar heeft de SVD een grote bijdrage geleverd aan Deurne op geestelijk gebied, aan het onderwijs, als gasthuis voor speciale groepen, op materieel en financieel gebied en last but not least op zakelijk/recreatief/toeristisch gebied door de ombouw van het Missiehuis tot conferentiehôtel Willibrordhaeghe.

Maar wat geef je de SVD-gemeenschap van Missiehuis Sint Willibrord nu als cadeau van de gemeenschap waarvoor zij zich 50 jaar lang op een bijzondere wijze heeft ingezet.

Natuurlijk kijk je dan eerst naar de wens van de jubilaris. En die wil graag een bijdrage voor inburgeringscursussen voor SVD-missionarissen, die hier in Nederland komen werken. We hebben in de uitnodiging kunnen zien dat het generaal bestuur inmiddels twee Indiase medebroeders heeft benoemd.

Het gemeentebestuur van Deurne heeft daarom besloten om hiervoor een bedrag van € 500 aan te bieden. Ik zal dadelijk een cheque met dit bedrag aanbieden aan de rector van deze gemeenschap, pater Koos van Dijk.

Maar toch denk ik dat met deze cheque onvoldoende recht wordt gedaan aan de echte betekenis van de SVD-gemeenschap van Missiehuis Sint Willibrord.

Overigens vind ik, dat je een dergelijke waardering ook niet in geld moet willen uitdrukken.

Binnen het college van burgemeester en wethouders hebben wij na ampele overwegingen gemeend de bijzondere betekenis van de SVD-gemeenschap van Missiehuis Sint Willibrord te moeten onderstrepen met de toekenning van de Legpenning van de Gemeente Deurne.

Wij denken dat hierdoor op een juiste wijze de waardering van de gemeenschap van Deurne wordt uitgedrukt voor de plaats en functie van Missiehuis Sint Willibrord en de SVD-gemeenschap in de afgelopen 50 jaar.

De Legpenning van de Gemeente Deurne is toegekend aan de SVD-gemeenschap van Missiehuis Sint Willibrord, deel uitmakend van de Nederlands-Belgische provincie van de congregatie van de SVD bij gelegenheid van de viering van het 50-jarig jubileum van Missiehuis Sint Willibrord Deurne voor haar belangrijke bijdrage op geestelijk, onderwijskundig en sociaal gebied voor Deurne gedurende 50 jaar.

Ik stel het op prijs dat ik rector Koos van Dijk mag vragen naar voren te komen om namens de SVD-gemeenschap van Missiehuis Sint Willibrord de Legpenning en de cheque in ontvangst te nemen.

Deurne, 21 mei 2005; J.G.M. Daandels.

Toespraak van pater K. van Dijk, rector van Missiehuis St. Willibrord, Deurne.

Geachte aanwezigen - beste vrienden,

Als rector mag ik nu namens onze gemeenschap het slotwoord uitspreken en u allen aansluitend uitnodigen voor een meer informeel samenzijn met een drankje en een hapje.

Hier staat voor u vandaag een blij en dankbaar man!

Blij en dankbaar voor die vijftig jaren van ons Missiehuis -

Blij en dankbaar dat u allen gekomen bent om met ons dit jubileum te vieren -

Blij en dankbaar naar allen toe die ons deze voorbije 50 jaren gesteund en ondersteund hebben, bijgestaan hebben met raad en daad, met hand- en spandiensten.

Hier staat voor u vandaag een blij en dankbaar man!

Velen van u hebben, denk ik, de beide foto's gezien in het Weekblad van Deurne van deze week - 'n foto uit de begintijd en 'n foto van de huidige gemeenschap. Welk een verschil! Maar beiden schitterende tijdsdocumenten! Op de oude foto de pioniers, de eerste groep medebroeders, zij die de spits afbeten: jong en vitaal, sommigen nog "in de steigers" van de tijdelijke geloften, zoals ook het huis nog gedeeltelijk in de steigers stond, en natuurlijk allemaal in toog.... Enkelen van hen zijn ook vandaag hier in de zaal... En op de andere, de recente foto, de huidige bewoners: mannen én vrouwen (ja, een gemengde gemeenschap sinds 1980!), die al een heel mensenleven achter de rug hebben, getekend door de jaren, rijk aan ervaringen, zoals ook intussen het missiehuis. En onder hen vier rectoren, goed voor 40 jaar rectoraat van dit huis. Samen hebben al deze mensen zich ingezet voor de missie van dit huis, en terecht staat hier daarom een blij en dankbaar man voor u, en vraag ik uw applaus voor deze arbeiders in de wijngaard, van het eerste tot en met het elfde uur.

Hier staat voor u vandaag een blij en dankbaar man...

maar zo heb ik me natuurlijk niet steeds gevoeld, al die jaren in Deurne.

Ik herinner me nog dat ik in 1961 voor dit huis benoemd werd.... Was me dat even een tegenvaller.... Ik wilde als jong en enthousiast priester naar de Filippijnen, dat mooie eilandrijk in de Grote Oceaan of Chinese Zee en zie, het werd de Peel... Blij en dankbaar? Op dat moment, vergeet het maar... Gelukkig voelde de toenmalige provinciaal, pater Drost, dat heel goed aan. Daarom zei hij: het is een tijdelijke benoeming, voor twee jaar, dan mag je alsnog naar de Filippijnen. Die twee jaar werden er tot nu toe 44; dat is dus 22×2 ; het getal twee zit er dus in!

Maar wees gerust, terugkijkend op die jaren voel ik mij blij en dankbaar, blij en dankbaar voor wat ik al die jaren voor dit huis, een huis met een missie, heb mogen doen en blij en dankbaar voor wat dit huis voor mij betekend heeft.

Hier staat voor u vandaag een blij en dankbaar man.

Terwijl Gerard (Jansink) en Bert (Bijnen) het jubileumboek aan het schrijven waren, heb ik vaak over hun schouder meegekeken en me weer gerealiseerd hoe bewogen die 50 jaren toch wel geweest zijn. Ik mag gerust zeggen dat mijn huisgenoten en ikzelf best wel eens slapeloze nachten hebben gehad en ons afgevraagd hebben: hoe moet het nu verder met ons huis? Welke kant moeten we op? Hoe kunnen we onze hogere oversten overtuigen van de juistheid en haalbaarheid van onze plannen? Hoe kunnen we een en ander financieren?

Ik denk dan terug aan de terugloop van het aantal priester- en broederkandidaten, en uiteindelijk het einde van deze opleidingen en dus van het kleinseminarie. Boze brieven kregen we uit de

missie; verwijten van medebroeders in de provincie en ook in eigen huis... Maar het gebeurde gewoon, het overkwam ons. Dat we ons in die periode blij en dankbaar voelden? Allesbehalve. Maar terugkijkend op wat ons huis in die jaren voor veel jongens mocht betekenen, voelen we ons wel degelijk blij en dankbaar. En volgende week, bij de reünie, zal dit zeker ook naar voren komen.

Daarna kwam de periode van het schoolinternaat. We hadden, daarvan waren we overtuigd en zijn we nog steeds overtuigd, een prima product en voelden ons happy dat we dit werk mochten doen. En toch moest ons bestuur in 1981 het besluit nemen: de kaars moet gedoofd worden; het was financieel niet meer verantwoord. Weer slapeloze nachten.... hoe nu verder? WTD I (=Werkgroep Toekomst Deurne I) zag het levenslicht, en we hebben wat vergaderd! Totdat we eindelijk het groene licht kregen voor de nieuwe bestemming.

En blij en dankbaar zetten we onze schouders onder deze nieuwe missie en we mochten ervaren, dat we voor veel zieken, bejaarden en gehandicapten, voor individuele gasten, en ook voor eigen medebroeders een huis van gastvrijheid, een huis met een missie, mochten zijn.

Deze trein liep gesmeerd. Toch hebben we zelf in 1996 onze blik gericht op de wat verdere toekomst en WTD II in het leven geroepen. De meesten van u hebben deze periode meegemaakt, en samen mogen we constateren dat er reden is om blij en dankbaar te zijn: blij en dankbaar voor ons nieuwe missiehuis, klein maar sfeervol en huiselijk; blij en dankbaar voor Stichting Willibrord en het bekwame bestuur, blij en dankbaar voor Willibrordhaeghe en haar enthousiaste team en medewerkers.

Daarom terugkijkend op die 50 jaren mag ik zeggen: **hier staat vandaag een blij en dankbaar man** voor u, en vooral een blij en dankbare rector, want nogmaals: ik sta hier namens heel onze gemeenschap. Wij als communiteit hadden op zich niet zo'n behoefte aan een viering, maar we zeiden tegen elkaar: we móeten het vieren om onze dank uit te spreken aan zo velen!

Dank aan alle vroegere huisgenoten, overleden of levend. We zijn blij dat menigeen van de levenden vandaag hier aanwezig is. Samen met ons hebben zij invulling gegeven aan onze missie! Dank aan onze oversten, provinciaal en generaal bestuur, vandaag vertegenwoordigd door onze provinciale overste en de raadsleden. Hun steun al die jaren was bemoedigend.

Dank aan de gemeentelijke overheden. Vanaf de eerste besprekingen onder burgemeester Roefs hebben we alle medewerking ondervonden; zijn opvolgers zijn in dat spoor verdergegaan en jij, Gerard (Daandels), onze huidige burgemeester, hebt vanaf je start in Deurne deze lijn voortgezet en je betrokken gevoeld bij ons huis. Chapeau!

Dank aan de collegae-pastores. De eerste jaren hadden wij niet veel contact, maar met de jaren nam dit toe door deelname aan het pastoresoverleg, preekinstuif, assistenties enz. en zijn we duidelijk collegae geworden met dezelfde opdracht.

Dank aan alle burens en vrienden. Vanaf het allereerste begin - het staat mooi beschreven in het boek - voelden wij ons welkom. Ik denk met name in grote dankbaarheid aan de naamgever van deze zaal, dr. Hub J.van Doorne. Hij was de grote stimulator om het missiehuis naar Deurne te halen.

Dank aan alle personeelsleden, al die jaren door tot op de dag van vandaag. Procuur - leiding van het internaat - gastvrouwen voor de vakantiegroepen - technische dienst - receptie - huishoudelijke dienst - keuken enz. Zij waren en zijn het visitekaartje van ons huis. Zonder jullie inzet hadden we veel niet kunnen doen.

Dank aan de leden van de liturgiegroep: de thematische vieringen bestaan 30 jaar; zondag hebben we daarbij stilgestaan. Dat we dit jubileum gehaald hebben danken we aan de inzet en bezie-
ling van velen.

Dank aan de leden van WTD II: met enthousiasme werd er meegedacht over de toekomst van ons huis. En zo kom ik natuurlijk vooral uit bij de leden van Bestuur Stichting Willibrord en de secretaresse: jullie inzet al die jaren is niet in woorden uit te drukken, het is hartverwarmend, ja ontroerend.

Dank aan onze “buurtjes” van Willibrordhaeghe: vanaf de start is er een fijne band en een harte-
lijk contact; moge het zo blijven!

Dank aan de beide sprekers van deze dag, Joep (Heinemans) en Marcel (Heyndrikx). Ondanks een overvolle agenda waren jullie bereid tijd vrij te maken. Zó hebben jullie bijgedragen aan onze missie en dit jubileum inhoud gegeven.

Dank aan de beide auteurs van ons jubileumboek, Bert en Gerard. Spontaan boden jullie je hulp aan voor het schrijven van deze geschiedenis en wij hebben dit dankbaar aanvaard. Jullie hebben achter de coulissen kunnen kijken, zeg maar in onze keuken, en dat - zo merkte ik - vonden jullie best interessant. Toch wisten jullie ook te zwijgen. Ook hier geldt: woorden schieten te kort, maar een enveloppe moge onze dank onderstrepen. En een bloemetje voor jullie echtgenotes; zij hebben jullie vaak moeten missen... En onze dank geldt natuurlijk ook Henk Schriks en zijn team voor de prima verzorging van de uitgave.

50 jaar Missiehuis Sint Willibrord - een huis met een missie! **Terecht zijn wij als gemeenschap trots, blij en dankbaar** en willen wij u allen vandaag laten delen in deze trots, blijheid en dankbaarheid. Moge ons boek - dat wij u graag aanbieden en dat u bij vertrek kunt meenemen - daarvan een bewijs zijn. Nogmaals: dank!

Deurne, 21 mei 2005; Koos van Dijk svd.

COLOPHONFout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Correctie: Richard van Schie
Eindredactie: Kees Maas
Verwerking: Marijke Tuinenburg-van Oort

Teteringen, september 2005